

Kunst uden Kunstnere?

20.12.2016

Kommentar til Politikens artikel 'Hvad skal kulturminister Mette Bock gøre for at føre liberal kulturpolitik?' fra d. 2.12.2016.

"At kunststøtten skal gå til 'kunsten' og ikke kunstneren" fremstår som et paradoks - for hvad er kunst uden kunstnere? UKK ser med bekymring på en liberal kunstdebat, hvor der tilsyneladende springes et led over i fødekæden." - UKK.

I Politikens artikel 'Hvad skal kulturminister Mette Bock gøre for at føre liberal kulturpolitik?' kommer tre liberale debattører med en politisk ønskeliste til Danmarks nye kulturminister, hvor man ønsker at ministeren gør op med armslængdeprincippet i støttesystemet og privatiserer kunststøtten yderligere. Disse ideer er desværre langt væk fra kunstverdenens realiteter, og UKK mener det er vigtigt at få nuanceret debatten omkring, hvordan man sikrer fleksible støtteordninger og -organer, der kan imødekomme nye udviklinger i kunsten hurtigt og effektivt.

UKK er bekymret for en liberalisering og øget privatisering af støttesystemet. Vi ser i værste fald at unge kunstnere og kunstformidlers ambitioner og selvstændiges mulighedsrum vil smuldre og bremse udviklingen af vækstlaget.

I artiklen foreslår Martin Ågerup blandt andet, at "det overordnede princip for kunststøtten bør være at man støtter kunsten og ikke kunstneren." Ågerup afslører her sin fundamentale uvidenhed om de faktiske forhold i kunstverdenen. For det første er det svært at forestille sig kunsten uden kunstneren. Her springer man tilsyneladende let og elegant over det centrale led i fødekæden - på engelsk ville man bruge ordet 'content provider' altså den der skaber indholdet - nemlig kunstneren. At forestille sig at "kunsten" skabes og udvikles udelukkende gennem agenturer, producenter, kuratorer og redaktører er generelt skævvridende for billedkunstnerens position og rollemodel i vores samfund.

For det andet er det uambitiøst ikke at ville støtte den enkelte kunstner, fordi hvis vi ikke udvikler individuelle kunstnere i Danmark, men blot ønsker at importere færdigproduceret kunst fra udlandet - importerer man vores kultur i stedet for selvstændigt at udvikle den. Dette er problematisk i en tid hvor vi i den vestlige del af verden står overfor nye udfordringer ved at den kulturelle sammenhængskraft generelt er blevet svækket og polariseret.

De liberale debattører mener også, at de private fonde har fingeren på pulsen og derfor bedre kan støtte kunsten. Her afslører de dog igen en manglende forståelse for realiteterne i kunstverdenen. Det er selvfølgelig positivt, hvis private fonde i fremtiden ønsker at støtte den eksperimenterende og uafhængige kunst, men faktum er at private fonde p.t. sjældent støtter vækstlaget, da disse fonde typisk har satset på de store og meget synlige kunstmuseer (der findes naturligvis undtagelser, såsom Bikubenfonden som tør støtte aktuel kunst). De private fonde har traditionelt ikke villet eller kunnet støtte den enkelte kunstner, men uddeler midler til institutioner med CVR-numre frem for CPR-numre. Hvis man sløjfer kunststøtten vil den enkelte kunstner pludselig hverken have adgang til privat eller offentlig støtte. Netop støtten til den enkelte kunstner er vigtig for unge kunstnere - når man som ung kunstner begynder at udvikle sin karriere er det yderst vigtigt, at man kan søge om midler til produktion af værker, honorar og omkostninger ved f.eks. at udstille på selvorganiserede platforme, i det offentlige rum eller i udlandet på udstillinger, som ikke nødvendigvis er tilknyttet en institution eller et agentur. Hvis man ikke har en kunstfond, der kan understøtte den enkeltes kunstners udvikling, karriere og projekter og man derimod hver gang skulle ud og finde en privat

partner/investor ville det nærmest være umuligt at gennemføre et projekt. Det skaber en fare for at udstillingen, projektet eller research forløbet, som er selvstændigt udviklet af den enkelte kunstner, bliver styret af producenter, museums kuratorer og gallerister og andre med adgang til den private støtte og ikke den enkelte kunstner. Dette bremser desuden den selv-organisering, der driver vækstlaget og kunstnernes selvstændige kunstneriske definitioner og positioner.

UKK mener det er yderst problematisk, at de liberale debattører får kunststøtten til at fremstå som en guldgrube for kunstnere. I UKK arbejder vi kontinuerligt med at forbedre arbejdsvilkårene for unge kunstnere og kunstformidlere. Vi ser tydelige usunde forhold i kunstbranchen i forhold til honorar, hvor det ikke er ualmindeligt at kunstnere og kunstformidlere arbejder gratis. Unge kunstnere bliver ikke givet penge for ingenting - tværtimod eksisterer der dårlige forhold for unge kunstneres muligheder for at modtage honorar, fordi midlerne først og fremmest bruges til produktion, og ofte kun til honorering, hvis der skulle være en smule tilbage på budgettet. Statistiske tal viser at kunstneres netto årsindkomster er halveret i forhold til gennemsnittet for den samlede befolkning og andre undersøgelser fra Danmarks Statistik viser unge kunstnere har særligt svært ved at klare sig økonomisk, da kun 27 procent af dimitterede kunstnere kan ernære sig som selvstændige kunstnere ved arbejde med kunsten.

UKK så gerne at man fra politisk side tog det alvorligt, at der eksisterer dårlige vilkår for kunstnere og kunstformidlers muligheder for at få rimelige honoreringer for deres arbejde for realiseringen af konkrete projekter. UKK bekæmper med jævne mellemrum sager om gratis arbejde på den danske kunstscene og UKK oplever for tiden en bekymrende udvikling, hvor det er blevet legitimt, at institutioner og andre i branchen benytter sig direkte af frivillighed og gratis arbejde, hvilket kun er med til at undergrave hele branchen og svække ambitioner og muligheden for at arbejde med kunsten professionelt.

Hvorfor eksisterer der en romantisk ide om, at kunstneren skal ligge fattig på bunden af samfundet? Det virker til at der er en opfattelse af at kunststøtten primært går direkte i kunstnerens egen lomme, men kunststøtten tildeles hovedsageligt gennem konkrete produktioner og planlagte projekter, som bedømmes ud fra kvalitetskriterier og en ide om at styrke kunstnerisk talent og udviklingen af samtidskunst i Danmark.

At debattøren skriver at kunststøtten skal gå til 'kunsten' og ikke kunstneren er derfor lidt af et paradoks - for hvad er kunst uden kunstnere? UKK mener, at det er vigtigt, at vi i et rigt og demokratisk land som Danmark udvikler vores egen kultur og skaber gode vilkår for den eksperimenterende form for kunst. Vi mener det er med til at højne vores samlede kulturelle udvikling og kunstens muligheder for at operere kritisk, udfordre vores normer og måder at repræsentere virkeligheden på. Kunst handler ikke udelukkende om provokationer, det handler i høj grad om poetiske og til dels politiske dimensioner, vidensdeling, oplysning, dannelse og kulturel nuancering og forståelse.

“UKK ønsker at få nuanceret debatten om kulturpolitikken og sætte fokus på hvordan unge kunstnere og kunstformidlere har gavn af armslængdeprincippet og en statslig kunstfond, der tør støtte den nye eksperimenterende kunst og den enkelte kunstner.”

UKK - Unge Kunstnere og Kunstformidlere

Skrevet af Bestyrelsesmedlem Iben Bach Elmstrøm